Kodin tietopaketti lapsen oppimisen ja koulunkäynnin tuesta

Mitä lapsen vanhempien on hyvä tietää lapsen oppimisen ja koulunkäynnin tukemisesta?

Mä en osaa!

Jos lapsella on oppimisvaikeuksia ja koulunkäynti kangertelee, hänellä on oikeus perusopetuslain mukaan saada opiskeluunsa välittömästi tukea. Tukitoimilla estetään oppilaan itsetunnon ja oppimismotivaation mureneminen. Opettaja vastaa tukitoimien suunnittelemisesta ja tekee yhteistyötä vanhempien kanssa. Tukitoimista päättää kunnan nimeämä taho.

Opetuksen järjestäjä on yleensä kunta, jonka päättäjät jakavat kouluille rahoituksen oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseen. Kunta saa opetukseen rahaa valtiolta.

Kuka auttaa?

Koulussa työskentelee monia ammattilaisia. Heillä on oma tehtävänsä oppilaan tukemisessa. Kodin ja koulun yhteinen tavoite on varmistaa oppilaan oppiminen ja hyvinvointi. Ota heti yhteyttä opettajaan, jos olet huolissasi lapsesi oppimisesta tai koulunkäynnin sujumisesta.

Jos olet itse väsynyt, etkä jaksa tukea lastasi, kerro myös siitä. Apua saadaksesi, ota yhteyttä perheneuvolaan tai terveyskeskukseen.

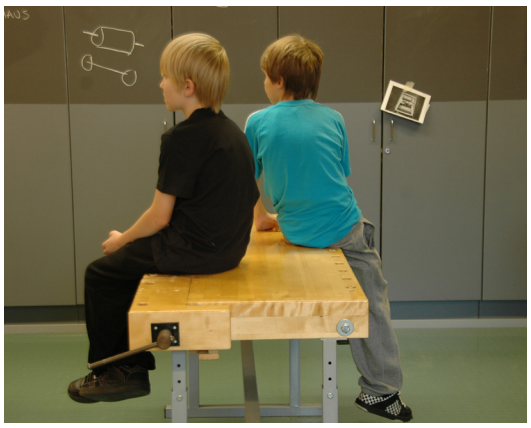

Oppilashuolto

Koulussa toimii erilaisia oppilashuoltoon kuuluvia ryhmiä. Nämä ryhmät kehittävät, seuraavat ja arvioivat koulun, luokan ja oppilaan hyvinvointia sekä oppimisedellytyksiä. Ryhmiin voi kuulua esimerkiksi rehtori, terveydenhoitaja, koulupsykologi, koulukuraattori, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, opettaja ja koululääkäri.

Oppilashuoltotyötä tehdään yhteistyössä oppilaan ja vanhempien kanssa. Lapsen etu on kaikissa kysymyksissä aina ratkaisevin. Oppilashuoltotyö takaa, ettei lapsi ja vanhempi jää vaikeissa asioissa yksin ja opettaja saa muiden ammattilaisten tuen työlleen. On tärkeää, että vanhemmat kertovat koululle lapsen koulunkäyntiin vaikuttavista asioista. Näin voidaan yhdessä ajoissa puuttua oppimista estäviin asioihin ja tukea kodin kasvatustyötä.

Vanhemmat saavat koululta tiedon, kun omaa lasta koskevaa asiaa käsitellään oppilashuoltotyössä. He voivat halutessaan osallistua kokoukseen.

Oppilashuolto on kaikkea koulun toimintaa, joka edistää:

- **Oppimista**
- **Fyysistä terveyttä**
- **Psyykkistä terveyttä**
- **Sosiaalista hyvinvointia**

Kaikki oppilashuollon palvelut ovat oppilaalle maksuttomia.

Keneen voin ottaa yhteyttä?

Opettaja, erityisopettaja ja rehtori
antaa tukea oppimiseen liittyvissä pulmissa. Ohjaa oppilasta tarvittaessa muiden ammattilaisten puheille.

Opinto-ohjaaja
antaa tukea opiskeluun ja jatko-opintoihin liittyvissä asioissa.

Koulukuraattori
auttaa käyttäytymiseen, kaverisuhteisiin, perheeseen ja tunne-elämään liittyvissä taidoissa.

Kouluterveydenhoitaja
huolehtii terveyteen liittyvistä asioista ja ohjaa tarvittaessa lääkärille.

Koulupsykologi
tukee, jos on vaikeuksia tunne-elämässä tai koulunkäynnissä.

Tukea tarpeen mukaan

Oppilaalla on oikeus saada tarvitessaan oppimiseen ja koulunkäyntiin yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Yleensä puhutaan kolmiportaisesta tuesta. Yleinen tuki on tuen kevein muoto, jota kaikki oppilaat saavat pienissä vaikeuksissa. Tukitoimia lisätään tarpeen mukaan. Tuella ehkäistään ongelmien kasvaminen ja kasautuminen. Erityinen tuki on vahvin tukimuoto.

Ainoastaan riittävän pienessä ryhmässä opettaja voi tukea ja kuunnella oppilasta yksilöllisesti. Ryhmää tulisi aina pienentää, jos siinä opiskelee oppilaita, jotka tarvitsevat enemmän ohjausta ja tukea. Oppilaan oppimista voidaan tukea myös yhteisopettajuudella. Tällöin opetusryhmässä opettaa samanaikaisesti kaksi opettajaa.

Kolmiportainen tuki

Oppilas tarvitsee yhtä, kahta tukimuotoa tilapäisesti esimerkiksi ennen koetta.

Yleinen tuki

Oppilas tarvitsee useita tukimuotoja säännöllisesti.

Tehostettu tuki

Oppilaan oppimääriä voidaan tarvittaessa yksilöllistää (helpottaa) ja useimmiten hän tarvitsee erityisluokanopettajan antamaa erityisopetusta.

Erityinen tuki

Tukimuotoja ovat esimerkiksi:
Tukiopetus, yhteisopettajuus, pienempi opetusryhmä, tehostettu oppilaanohjaus osa-aikainen erityisopetus lieviin oppimisvaikeuksiin, eriyttäminen ja erityisopetus erityistä tukea tarvitseville.

Tukimuodoista on kerrottu tarkemmin esimerkiksi opetussuunnitelmissa sekä kuntien ja koulujen omilla www-sivuilla.

Suunnitelmallista tukea

Oppimisen tukeen liittyviin asiakirjoihin kirjoitetaan oppilaalle annettavat tukitoimet ja niiden määrä. Asiakirjat tehdään oppilaan ja vanhempien kanssa. Oppilaan vastuu ja osallisuus kasvavat hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti.

Tuen toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Vanhemmat ovat oppilaan oikeuksien valvojia. He seuraavat, toteutuvatko kirjatut tukitoimet ja saako koulu riittävästi resursseja järjestää niitä.

Asiakirja	Olennaisin tieto, seuraa ja arvioi toteutuuko
Oppilashuollon kertomukset Kirjallinen muistio oppilaan asian käsittelystä oppilashuoltoryhmässä.	Oppilaan asiassa sovitut toimenpiteet ja niiden perustelu.
Pedagoginen arvio Arvio tehostetun tuen tarpeesta.	Oppilaan jo saama yleinen tuki. Miksi oppilas tarvitsee tehokkaampaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea? Arvio siitä, miten oppilasta tulisi tukea.
Oppimissuunnitelma Suunnitelma tehostetun tuen järjestämisestä.	Kirjattu tehostetun tuen aikana oppilaalle annettava tuki. Tuen toteutumisen seuranta ja arviointi.
Pedagoginen selvitys Selvitys tehostetun tuen saamisesta ja erityisen tuen tarpeesta. Laaditaan ennen erityisen tuen aloittamista sekä erityisen tuen päätöksiä muutettaessa.	Oppilaan jo saama tehostettu tuki. Miksi oppilas tarvitsee erityistä, vahvempaa tukea? Millaista tukea hän tarvitsee ja miten paljon? Miten tuki järjestetään?
Erityisen tuen päätös Päätös erityisen tuen antamisesta oppilaalle.	Päätetty oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut tukipalvelut sekä opetuksen poikkeava järjestäminen ja yksilöllistäminen. Vanhemmat voivat hakea päätökseen muutosta valittamalla aluehallintovirastoon. Jos muutoksenhaku koskee tulkitsemis- ja avustajapalveluita sekä muita perusopetuslain 31 §:ssä tarkoitettuja palveluita, muutosta haetaan hallinto-oikeudesta.
Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma HOJKS Suunnitelma erityisen tuen toteuttamisesta.	Kuvataan erityisen tuen toteuttaminen sekä yksilöllistäminen ja muu poikkeaminen tavallisesta opetuksesta ja opetusjärjestelyistä. Tarkastettava ja tehtävä uusi tarpeen mukaan mutta vähintään kerran vuodessa.

Perusopetuslaki ja Opetussuunnitelman perusteet
http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628 (16-17 §:t, 30-32 §:t, 40- 41 §:t)
http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/perusopetus
Perusopetusasetuksessa määritellyt ryhmäkoot
http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980852#a21.10.2010-893

Oppilasta voidaan tukea koulussa myös…

Koulun kerhotoiminnalla
= koulussa järjestettyä koulutyön tavoitteita tukevaa vapaa-ajan toimintaa

Vuosiluokkiin sitomattomalla opetuksella
= oppilas etenee oppiaineessa oman opinto-ohjelman mukaan esimerkiksi luokan kertaamisen sijaan.

Tiedätkö, tunnetko?

Joustavalla perusopetuksella
= tarkoitettu 7–9-luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja koulumotivaation puutetta. Usein oppilaita ei kiinnosta jatkokoulutus tai työelämä.

Lisäopetuksella (kymppiluokalla)
= pyritään lisäämään oppilaan myönteisiä oppimiskokemuksia, vahvistaa itsenäisyyttä, vastuullisuutta ja itsetuntemusta. Lisäopetus parantaa opiskelijan jatko-opintomahdollisuuksia.

Ontuvatko tukitoimet?

Mikäli lapsesi tukitoimet eivät mielestäsi ole riittävät tai opetuksen järjestäminen ei vastaa sitä, mitä laki turvaa, sinulla on vanhempana oikeus kysyä lapsesi saamista tukitoimista ja niiden toteutumisesta.

Keskustele aina ensin koulun opettajan tai rehtorin kanssa ja tarvittaessa kuntasi opetustoimen kanssa.

Jos tukitoimet eivät toteudu keskusteluista huolimatta, voit maksutta kannella asiasta aluehallintovirastolle, eduskunnan oikeusasiamiehelle tai oikeuskanslerille. Ohjeita kantelusta löydät seuraavan sivun nettilinkeistä.

Lapsesi tukea koskevista asiakirjoista vain erityisen tuen päätös on valituskelpoinen. Erityisen tuen päätöksestä löydät valituksen teko-ohjeet.

Autetaan yhdessä lasta kasvamaan!

Koti

- Huolehtii lapsen perusturvallisuudesta ja hyvinvoinnista
- Kantaa vastuun lapsen kasvatuksesta
- Vastaa lapsen koulunkäynnistä

Yhteistyö syntyy kuuntelemalla ja kohtaamalla.

Koulu

- Vastaa oppilaan opetuksesta
- Vastaa oppilaan kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä

Surffaile netissä ja tutustu!

Aluehallintovirastojen yhteystiedot
sekä niissä opetustoimen oikeusturva-asioista vastaavien henkilöiden yhteystiedot löytyvät aluehallintovirastojen verkkosivuilta.
http://www.suomi.fi/suomifi/suomi/asioi_verkossa/lomakkeet/avi_avi24a1/index.html

Kantelu eduskunnan oikeusasiamiehelle
http://www.oikeusasiamies.fi/Resource.phx/eoa/kantelu/kantelu.htx
Ratkaisut verkossa
http://www.oikeusasiamies.fi/Resource.phx/eoa/ratkaisut/paatokset.htx

Koulukielen sanastoon
http://www.vanhempainliitto.fi/filebank/990-Koulukielen_sanasto_2012.pdf

Vuosiluokkiin sitomattomaan opetukseen
http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamiseen/perusopetuksen_jarjestaminen/perusopetuksen_oppilaan_arviointi/joustoa_oppilaan_arviointiin_vuosiluokkiin_sitomattoman_opiskelun_avulla

Joustavaan perusopetukseen
http://www.oph.fi/oppilashuollon_opas/yksilollinen_oppilashuolto/oppilashuolto_osana_opetuksen_tukea/yhteistyo_joustavassa_perusopetuksessa

Lisäopetukseen
http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/perusopetus/lisaopetus

Kerhotoimintaan
http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/perusopetus/koulun_kerhotoiminta